

Landsbygden
behöver nya
svenskar!

Invandring – en möjlighet för svensk landsbygd

Hösten 2010 initierade Landsbygdsnätverket, LRF, Hushållningssällskapet och KSLA ett seminarium på Newsmill (<http://www.newsmill.se/debatter/>) med temat

”Invandring en möjlighet för landsbygden”. Seminariets ämne var: ”Landsbygden behöver människor och nyanlända invandrare behöver arbete. Kan invandring vända den negativa befolkningstrenden i avfolkningsbygder, utveckla näringar på landsbygden samtidigt som det skapar arbetstillfällen och samhället bättre tillvaratar invandrades kompetens och erfarenheter?”

I den här skriften har vi samlat de artiklar som fanns med i seminariet. Tanken är att skriften ska utgöra ett underlag för diskussioner, gärna i form av studiecirklar. I anslutning till vissa artiklar finns ett antal frågor som vi tycker är viktiga att reflektera över. Vi hoppas att ni läsare ska stimuleras av vårt material och att arbetet fortskrider för konstruktiva interkulturella möten på landsbygden.

företagarna

”Småföretagen sysselsätter störst andel födda utanför EU. Många med invandrarbakgrund driver egna företag. Integration och företagande är en av landsbygdens största resurser för utveckling”

Urban Laurin, Företagarna

Göteborgs Stad

Miljö

”Även om det bor relativt få invandrare på landsbygden eller i mindre orter, är det viktigt att alla oberoende av var någonstans de kommer ifrån har möjlighet att påverka sin livssituation. Det handlar om människor med en kompetens och erfarenhet som är viktig för hela samhället.”

Yusra Moshtat, Göteborgs miljöförvaltning/Med andra ögon

Jordbruks verket

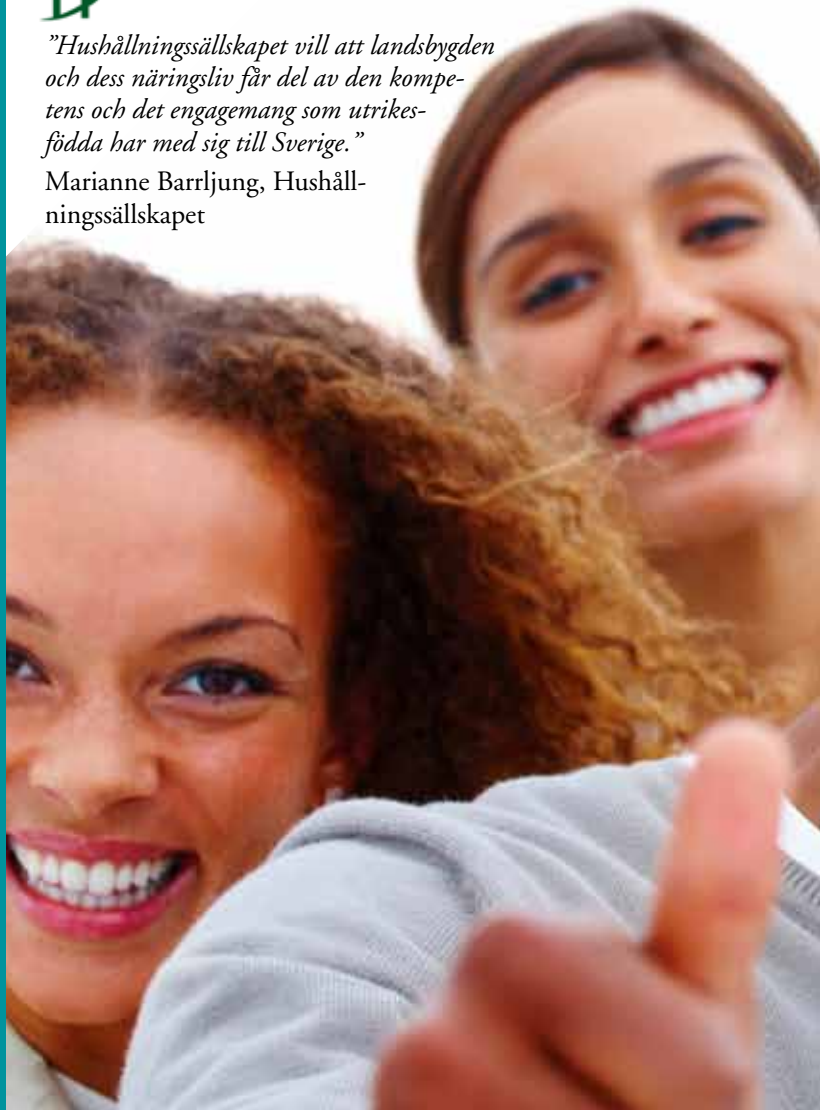
”Genom att sprida information om behovet av integration på landsbygden och om de möjligheter som finns i landsbygdsprogrammet kan vi ta tillvara på den kunskap och erfarenhet som personer med utländsk bakgrund har. Vi kommer då att skapa en mångkulturell landsbygd som är till nytta för alla.”

Peter Melin, Jordbruksverket

”Hushållningssällskapet vill att landsbygden och dess näringsliv får del av den kompetens och det engagemang som utrikesfödda har med sig till Sverige.”

Marianne Barrljung, Hushållningssällskapet

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

”Vi behöver fler företagare och anställda med utländsk bakgrund på landsbygden. Det skulle öka möjligheterna att utveckla råvaror, produkter och tjänster. Det handlar om att ta tillvara på all typ av kompetens, engagemang och entreprenörskap”

Jenny Svensson, LRF

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

”Ökad integration på landsbygden har bara vinnare. Personer med utrikes bakgrund kan ha intresse av att starta företag eller bli landsbygdsboende utan att känna till möjligheterna, samtidigt bidrar de till landsbygdens utveckling med annan kunskap och andra erfarenheter.”

Ulrika Geber, Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

”Det är angeläget att ta vara på kompetens och kunnande hos nyanlända invandrare, att vi inser den värdefulla resurs som de kan vara även för landsbygden.”

Bo Ljung, Länsstyrelsen i Jönköpings län

Arbetsförmedlingen

”Arbetsförmedlingen ser ett behov av betydligt fler arbetstillfällen för att minska den höga arbetslösheten bland invandrare. Då det samtidigt pågår en generationsväxling där många lämnar arbetskraften främst på landsbygden, är det nu ett bra tillfälle att sprida kunskap kring dessa frågor.”

Bertil Lidfeldt, Arbetsförmedlingen

**Hela Sverige
ska leva!**

”Landsbygden behöver människor i många näringar! Vår organisation välkomnar människor från alla kulturer”.

Jan Runfors, Riksorganisationen Hela Sverige ska leva

”Många av våra medlemmar har praktisk erfarenhet av jordbruk och djurskötsel. Syriska Riksförbundet jobbar sedan 1977 för Integration och Samförstånd bl. a. för att göra detta yrke tillgängligt för arabisktalande samt berika sektorn med nytt blod, praktisk kunnande och nya produkter.”

Fayez Chahrstan, Ordförande Syriska Riksförbundet

Invandring på lands pizzerior och kebab

Sverige är ett mångfaldens land. Vår befolkning har rötter i mer än 200 länder. Men de flesta av de människor med utländsk bakgrund som bor i Sverige, bor i städerna. Samtidigt har Sveriges landsbygd en negativ befolkningsutveckling. Flera kommuner har stort behov av inflyttande utlandsfödda för att klara behovet av arbetskraft. Andelen egna företagare inom gruppen av personer med utländsk bakgrund är högre än bland infödda svenskar men det är inte många av dem som hittat till de gröna näringarna. De nya svenskarna och landsbygden har helt enkelt inte uppträckt varandra!

Många personer från andra länder förknippar felaktigt svensk landsbygd med fattigdom. Och de nya svenskar som VILL starta företag på landsbygden möts ofta av problem. Svårigheten för många med innovativa idéer att få lån av bankerna är påtaglig, liksom möjligheterna att kunna ta del av de ekonomiska stöd som oftare nås av inrikesfödda landsbygdsföretagare. Men samtidigt finns det mängder av möjligheter på landsbygden för Ahmed, Tamara och Juan och andra som vill skaffa sin egen försörjning och kunna förverkliga sina drömmar. Det finns så

mycket mer än bara kebabkiosker och pizzerior. Landsbygdens basnäring är visserligen jord- och skogsbruk, men det stannar inte vid det, utan här finns förädlingsindustri, mekaniska verkstäder, företag inom turism, service, it, vård, omsorg, hantverk och mycket annat. Dessutom pågår omfattande generationsskiften där en del av de som idag bedriver ensamarbete, saknar naturliga efterträdare till sina företag.

I början av juni 2010 genomförde Landsbygdsnätverket arbetsgrupp för integration tillsammans med Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien ett seminarium under temat "Grön integration på landsbygden" där deltagarna gav förslag på olika åtgärder för att påskynda processer på landsbygden för utrikesfödda. Ett förslag var att skapa fler mötesplatser på nationell, regional och lokal nivå där personer med utländsk bakgrund och inrikesfödda svenskar träffas och utbyter erfarenheter. Goda samtal över etniska och religiösa gränser gynnar förstås såväl landsbygdens utveckling som arbetet med integration i stort. På lokal nivå skulle till exempel föreningar och organisationer kunna ha den funktionen.

OM FÖRFATTAREN:

Peter Melin är ordförande i Landsbygdsnätverket.

bygden – mer än kiosker!

En annan lösning är att öka "landsbygdskompetensen" bland tjänstemän och de personer som hjälper till att slussa ut nyanlända i det svenska samhället. Arbetsförmedlingen har fortgående upphandlat lotsar som ska hjälpa nyanlända att etablera sig. Därför har Landsbygdsnätverket under 2011 anordnat aktiviteter för att bidra till att öka den kompetensen. Också i det allmänt samhällsorienterande material som möter den nyanlände borde möjligheterna på svensk landsbygd vara omnämnda.

Fler personer med utländsk bakgrund borde även kunna nås av de ekonomiska stöd som finns i Landsbygdsprogrammet. Det är ett EU-program som idag nästan uteslutande används av etniska svenskar. Alla som är delaktiga i arbetet med programmet måste ta ett ansvar så att utrikesfödda inte av misstag exkluderas. Målet med programmet är att landsbygden ska utvecklas på ett hållbart sätt – ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Landsbygdsprogrammet ger således inte bara stöd till dem som vill utveckla jordbruket utan stöden kan också användas till mycket annat som ser till att landsbygden lever och blomstrar. I det

arbetet behövs personer med annat etniskt ursprung som har ny kunskap, ingår i andra nätverk och som kan se nya, spännande affärsmöjligheter på landsbygden samtidigt som man kan skapa ett eget gott liv för sig och sina anhöriga. Att det i utomeuropeiska familjer ofta föds fler barn än i svenskfödda är en bonus som kan bidra till bättre underlag för att bl.a. landsbygds-skolor ska kunna överleva o.s.v.

Det behövs en långsiktighet och en strategi för att uppnå en hållbar utveckling på landsbygden med en mer mångfacetterad och intressantare befolkningspalett än idag. Vi behöver tillsammans undanröja hindren och se möjligheterna! Oavsett om du är banktjänsteman, länsstyrelsehandläggare, lärare från Uganda, föreningsledare eller iransk agronom: Låt oss gemensamt sätta igång och göra Sveriges landsbygd till Europas bästa mångfaldsland!

Invandringen präglar Sverige

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) är en av landets tio Kungliga akademier. Vi är en oberoende nätverksorganisation, fristående från såväl staten som näringslivet. KSLAs främsta resurs, ledamöterna, utser vi själva och vi finansierar vår verksamhet med medel genererade ur egna och oss anförtrödda donationer.

Sverige var länge ett invandrarland men blev ett utvandrarland under knappt 100 år, från 1800-talet mitt då en fjärdedel av svenskarna for i huvudsak till Amerika. Nu är vi åter ett invandrarland med behov av arbetskraft och nya impulser.

Vilken betydelse har invandringen haft och har för Sverige? Idag sätter holländarna prägeln på turistindustrin i Värmland, många skomakare och skräddare kommer från Balkan. Greker och turkar gick rakt in i vår verkstadsindustri som ropade efter folk på 60- och 70-talen. Historiskt utvecklade vallonerna vår gruv- och järnhantering och skottarna satte fart på sågverksindustrin. För exakt 200 år sedan valdes Jean Bernadotte till kronprins av Sverige. Ursprungstanken var att han som krigare skulle ta tillbaka Finland från ryssarna, men han var klokare än så och han var en riktig entreprenör som ordnade upp Sveriges prekära läge. Med andra ord blev han som Herman Lindquist uttrycker det "Krigaren som ville erövra kulturen". Kultur betyder som bekant odling.

Ett särskilt område som jag i min hemkommun ser att det finns ett hårt tryck från dagens utrikesfödda är tillgången på odlingslotter/koloniträdgårdar. Där odlas det både välkända grönsaker och bärbuskar men också nya för Sverige ovanliga grödor, en del går det bra att odla och andra mindre bra. Sådana erfarenheter kan vi dra klar fördel av.

KSLA har engagerat sig i den mångkulturella måltiden och tagit fram två skrifter - en för familjebruk och en för storhushåll - vilka med världsreligionerna som utgångspunkt beskriver olika måltider och val av råvaror.

Akademien är platsen för det goda samtalet gällande de gröna näringarna. Vi debatterar inte - jag har rätt och du har fel. Vi diskuterar, dvs. vi försöker förklara och försöker förstå varandras uppfattningar.

När det gäller de utrikesföddas möjligheter på den svenska landsbygden kommer akademien att fortsatt resonera.

ATT DISKUTERA:

Invandring och svenska historia

Sverige har en lång historia och invandrare har betytt mycket för vår utveckling. Borde det inte även idag vara självklart att se det positiva med invandring, inte minst för landsbygden?

- Vilken betydelse tror du att invandringen haft för Sverige och vår landsbygd förr och i dag?
- Vilka möjligheter erbjuder landsbygden dagens invandrare?
- Vilka jobb finns det på landsbygden och vilka möjligheter erbjuder landsbygden dem som vill starta eller ta över företag?

OM FÖRFATTAREN:

Åke Barklund är akademisekreterare och VD för Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

**Nyanlända
ska in i arbetslivet
inom två år**

Svensk arbetsmarknadspolitik har genomgått ett viktigt skifte. Omsvängningen handlar om att se möjligheter snarare än hinder, om att människor utan arbete inte är offer, utan individer med potential att verka på arbetsmarknaden. Detta gäller särskilt den grupp av nya svenskar som alldeles för länge fått gå arbetslösa i många år innan de etableras på arbetsmarknaden. En grupp som kommer ha stor betydelse för Sveriges möjligheter att utvecklas de kommande åren då generationsväxling och demografiska förändringar gör att vi måste bli bättre på att använda den arbetskraft som finns i landet, men också på att locka ytterligare utländsk arbetskraft till Sverige.

Generationsväxlingen bidrar dessutom till att förstärka obalanserna mellan olika delar av landet. Äldre arbetstagare i småorter och glesbygd pensioneras samtidigt som nyutbildade ungdomar oftast söker sig till landets tillväxtområden. Utöver detta pågår också en minskning av befolkningen i arbetsför ålder på glesbygden och i skogslänen.

Många kommuner i landet har därför stora utmaningar framför sig när det gäller att få de utlandsfödda i arbete och bli integrerade i samhället. Detta är en kärnfråga för att hålla en hög nivå på sysselsättningen och på välfärden. Mycket viktigt är också att på olika sätt få invandrare att bosätta sig även i glesbygdskommuner och andra mindre orter i landet där arbetskraft kommer att behövas.

Alla resurser behövs på arbetsmarknaden inom en snar framtid och framförallt måste då de utlandsföddas integration på arbetsmarknaden förbättras. Givetvis ökar också behovet av arbetskraftsinvandring till yrken där det kommer att råda brist på arbetskraft. Det handlar dock inte bara om att Sverige är i behov av arbetskraft utan främst om att det är ett slöseri av resurser för samhället och tragik för den enskilde att inte komma ut på arbetsmarknaden.

Etableringsreformen som Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för är ett samlat nationellt grepp som syftar till att ge nyanlända förutsättningar för en snabbare etablering på arbetsmarknaden. I dag är mediantiden mellan uppehållstillstånd och arbete sju år. Vår ambition är att nyanlända ska ha fått in en fot i arbetslivet inom två år.

Etableringsreformens framgång bygger på ett nära samarbete mellan de aktörer som den nyanlända kommer i kontakt med. Bland dessa finns myndigheter men även organisationer och föreningar som är en viktig del av det lokala samhällslivet.

Tillsammans skapar vi förutsättningar för både en lyckad integration och en tillväxt för hela landet.

Vi vet att det finns många samhällsstrukturrella utmaningar som behöver lösas för att lyckas med uppdraget. Vårt bidrag bygger på vår kunskap om arbetsmarknaden och tillgång till platser men vi behöver öka samarbetet med andra aktörer. Det behövs praktik, utbildningar och en fungerande kunskapsöverföring.

Vi behöver även göra det lättare för arbetsgivare att komma i kontakt med och rekrytera utrikesfödda. Genom att träffa den nyanlända i ett tidigt skede kan vi tillsammans identifiera hans eller hennes erfarenheter, kunskaper och yrkesambitioner för att finna en lämplig matchning med orter och arbetsgivare där denna kompetens efterfrågas.

Arbetsförmedlingen har djup kunskap om de lokala och regionala arbetsmarknaderna i hela landet. Vi har Sveriges största och bredaste platsbank. Nu är vi med och skriver historia för ett Sverige där invandrare har en självklar plats och del i vårt lands framgång.

ATT DISKUTERA:

Vikten av att vara självförsörjande

Att bryta människors utanförskap innebär att stötta individer att gå från bidragsberoende till självförsörjning genom att de får anställning eller kan börja driva egna företag.

- Vad kan man göra för att snabba på processer för att utrikesfödda ska kunna bli självförsörjande?
- Hur kan landsbygden vara en resurs för att bryta utanförskapet?
- Många talar om att generationsväxlingen påverkar landsbygden kraftigt, vad innebär generationsväxlingen för företagandet och för den sociala servicen på landsbygden?

Foto: Magnus Pehrsson

OM FÖRFATTAREN:

Angeles Bermudez-Svankvist är Generaldirektör för Arbetsförmedlingen.

**Svenskar
på samma villkor**

Jag har gjort en lång resa - från Bagdad till Göteborg, från öknarna i södra Irak till skogarna och sjöarna i Sverige. Det var en resa på många hundra mil men också en resa från en kultur till en annan, från det välbekanta till det främmande.

Men snart insåg jag att vi inte var så olika, att skillnaderna inte var så stora som jag först hade trott. Jag fick ett bra arbete och lärde mig språket, fick svenska vänner och arbetskamrater och lärde mig att det främmande inte var så främmande, trots allt. Men jag hade också tur, mitt utgångsläge var bättre än för många andra flyktingar. Jag var inte helt oförberedd på livet utanför Irak. Jag hade under perioder redan bott utomlands.

**Vad som verkligen överraskade mig var däremot svenskar-
nas kärlek till naturen och deras intresse för miljöfrågor, en
kärlek som jag nu till min förvåning delar men som länge
var obegripligare än allt annat.**

Som så många andra invandrare hade jag inte några särskilt positiva erfarenheter av naturen. Varför skulle man gå ut i skog och mark? Där finns ju bara ormar, spindlar och vargar. Kallt och blåsigt är det också och man måste ta på sig fula kläder! Så småningom, utan att jag egentligen lade märke till det förrän efteråt, förändrades min syn. Jag förstod att naturen var en plats för rekreation och en resurs för hela samhället, något vi måste ta till vara och vara rädda om. Det skedde genom mitt arbete, mina vänner och genom min son, som är född i Sverige. För honom är naturen inte farlig, den är ju en del av hans liv och då blev den till slut också en del av mitt liv.

För de flesta invandrare går det inte lika enkelt. Det är svårt att vara muslim och komma till ett kristet sekulariserat land. Det är svårt att komma långt bortifrån, som ett frö för vinden, och slå rot i ett kallt och glest befolkat land där människor vet lika lite om dig som du vet om dem, ett land som öppnat sina dörrar för dig. Det är ohyggligt svårt att slitas upp med rötterna och hamna i en lägenhet i Bergsjön eller Hammarkullen.

Tusentals människor lär sig aldrig tala svenska, får aldrig ett meningsfullt arbete, kommer aldrig att känna annat än utanförskap. Jag har mött människor som bott i Göteborg i femton år men aldrig varit hemma hos en svensk familj, aldrig varit ute i naturen, inte ens sett havet, trots att det finns så nära.

När Miljöförvaltningen i Göteborg började arbeta med miljöinformation riktad direkt till invandrare och något senare även började genomföra naturguidningar med olika invandrargrupper förstod vi genast att det dels fanns ett oerhört stort behov av

information om natur- och miljöfrågor men också att naturen i sig kunde vara en mötesplats för invandrare och svenskar. De svenska skogarna och sjöarna, bergen och havet kunde vara en plattform för förståelse och gemenskap, ett rum där alla, svenskar så väl som invandrare, kan mötas på lika villkor.

Det är viktigt att förstå att som invandrare i ett nytt land har man mycket att tänka på, språksvårigheter, arbetslöshet och andra sociala problem som tar tid och kraft från människor. Att ströva omkring i naturen, att fiska eller plocka svamp, att intressera sig för miljöfrågor eller lösa växthuseffekten blir då svårt. Nyanlända invandrare saknar ofta en grundläggande social trygghet. Det man i första hand behöver är arbete, kunskaper i svenska och en ny hemhörighet i stället för utanförskap.

Om vi ska kunna skapa medvetenhet kring de livsviktiga frågorna om natur och miljö måste alla i Sverige känna att vi är svenskar på samma villkor. Punktinsatser är bra men inte tillräckliga om utanförskapet ändå är och förblir grundvillkoret för ens liv. Alla myndigheter behöver ta sin del av ansvaret för integrationen.

Vi har inte råd med hundratusentals människor som tvingas leva i marginalen, som inte räknas och heller inte känner sig som svenskar. Det är människor som har gjort samma resa som jag har gjort, en resa från det välbekanta till det främmande, från öknen till sjöarna och skogarna i Sverige, men som inte har haft samma tur och samma möjligheter som jag själv har haft.

Foto: Lena Örtisland

OM FÖRFATTAREN:

Yusra Moshtat, Miljöinspektör vid Miljöförvaltningen i Göteborg och ledamot av Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Integration.

**Bra möten
är avgörande**

Det är i möten med andra människor som förutfattade åsikter kommer på skam. Om vi vill ha en mer uthållig ekonomi, bättre relation med omvärlden och ett rikare själsligt liv så är vi beroende av bra möten. Vi måste inkludera istället för exkludera. Interagera istället för segregera.

När jag var liten var jag rädd för alla nya människor jag träffade. Veterinären till exempel som kom till gården då och då ville gärna prata med mig men jag sprang bakom en dörr och hoppades att han skulle glömma mig. Det tog många år innan jag byggt upp ett tillräckligt gott självförtroende så att möten med människor inte kändes hotande.

Vad är det då som är så "hotfullt" med nya möten? Det handlade i mitt fall om att inte våga utlämna mig själv, inte ha något att komma med. En rädsla för allt som inte kändes tryggt och bekant. Jag minns också hur ledsen jag var för att jag inte vågade möta det nya. Hur fantastiska jag tyckte människor som vågade var! De verkade så fria och självklara. Precis sådan ville jag bli. Och det blev jag. Jag tog tag i detta på allvar och lärde mig MÖTEN.

I Skåne har de allra största offentliga aktörerna gått samman för ett partnerskap där man bland annat har kommunikatörer som träffar nyanlända immigranter. På det egna språket kan den nyanlände få information om kultur och seder. De får dessutom möjlighet att gå med i en förening som passar deras intressen.

Den väldigt svenska företeelsen visar sig vara en grogrund för mycket positivt. Här har man gemensamma intressen, nya som gamla svenskar. I ett föreningsliv skapas ett värdefullt nätverk som också har effekt på entreprenörskap.

Ett tydligt exempel på detta är leadermetoden inom EU:s landsbygdsprogram. Här samlas vitt skilda aktörer och ska ta stora beslut om bygdens utveckling. Det är som ett socialt mingel där varje möte ses som kompetenshöjande.

Mångfald och inkludering finns med som något självklart men fungerar inte i praktiken. Eftersom så få nya svenskar hamnar på landsbygden. Men tillsammans har vi börjat öppna dörrar för möten och det har varit så otroligt givande.

Det som saknas är ett gemensamt nätverk där Arbetsförmedlingen borde vara en mer aktiv part. Det finns många i de stora organisationerna som vill underlätta för möten med nya svenskar och därmed kompetensutbyte och möjlighet till affärsutveckling. Det vi ger kommer tusenfalt tillbaka.

Att stå bakom en dörr när det nya och okända knackar på ger ingen möjlighet till utveckling, bara inveckling.

Jag vet.

OM FÖRFATTAREN:

Catharina Hellström Engström är projekthandläggare på Leader Gotland samt utvecklingsstrateg på landsbygdsavdelningen, Länsstyrelsen i Skåne län.

ATT DISKUTERA:

Att skapa goda möten

Flera menar att det är alldeles för sällan som olika grupper i Sverige möts, exempelvis etniska svenskar och personer med utländsk bakgrund eller de som bor på landsbygden och de som bor i staden.

- Har du förslag till hur naturen kan utvecklas till den mötesplats för integration som många saknar?
- Hur kan vi skapa andra mötesplatser där folk från olika byar, stad och landsbygd, etniska svenskar och personer med utländsk bakgrund möts och lär känna varandra?
- Hur kan föreningslivet bli en del av dessa goda möten?

Foto: Fredrik Engström

**Landsbygden
och invandrarna
behöver varandra**

Det blir glesare och glesare på glesbygden. Avfolkningen av svenska glesbygdskommuner har pågått länge. När pensionsavgångarna under de närmsta åren tar fart på allvar står många kommuner inför stora problem. Vissa vittnar redan i dag om att det är svårt att hitta folk till basala välfärdstjänster som vård och äldreomsorg. Invandringen kan spela en viktig roll för att dels komma till rätta med akuta bristsituationer men också för att på sikt vända en negativ befolkningsutveckling.

På mina resor runt om i landet, inte minst i Norrland och Småland, har jag stött på detta fenomen många gånger. Med en stor generationsväxling i antågande finns all anledning att vara uppmärksam på detta redan nu.

Den dystra befolkningsutvecklingen i Sorsele har fått kommunen att åka till Ryssland för att försöka rekrytera vårdpersonal. Redan har 25 familjer anmält sitt intresse. I Pajala medför den nya gruvan ett stort behov av arbetskraft som i dag inte går att hitta i landet. I Strömsund klarar man vården tack vare att läkare från Uzbekistan kom som flyktingar till kommunen. I lilla Landeryd i Hylte kommun har en man som kommit som asylsökande från Irak med stort engagemang fått liv i den gamla lanthandeln igen, till ortsbornas stora glädje. De kommuner som lyckats bäst med integrationen jobbar tätt ihop med det lokala näringslivet för att matcha nyanlända mot arbetstillfällen och praktikplatser.

Alliansen genomförde tillsammans med Miljöpartiet nya regler för arbetskraftsinvandring 2008. De kan möta en del av detta behov. Nu kan arbetsgivarna själva avgöra om de behöver söka sig utanför Sverige och EU för att få tag på den kompetens de behöver. Men mer kommer att behöva göras.

Det är inte bara Sverige, och Sveriges glesbygd, som står inför kompetensbehov utan stora delar av Europa kommer att behöva arbetskraft. Sverige kan konkurrera med natur, rent vatten, demokrati och mycket annat. Men det gäller också att ha konkurrenskraftiga villkor för dem som kommer. Kyla, mörker och ett litet, okänt språk talar annars kanske emot att välja just Sverige för den som är attraktiv på arbetsmarknaden.

De nya reglerna för arbetskraftsinvandring är livsviktiga för svensk glesbygd. De har medfört nya möjligheter för kommuner som behöver folk till välfärdsverksamheter, men också för företag som behöver hitta nyckelkompetens som de idag inte hittar. Det är oroväckande att de rödgröna inför höstens val inte har kommit överens om hur det blir med arbetskraftsinvandringen. Både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill återgå till de ytterst begränsade möjligheter till arbetskraftsinvandring som fanns före 2008.

Samtidigt är landsbygden ofta den plats som förmår ta tillvara kompetens som kommer till oss också av andra skäl än för att arbeta.

OM FÖRFATTAREN:

Tobias Billström (M) är migrations- och arbetsmarknadsminister.

För de bosnier som kom till Malmö i början av nittioalet visade detta sig genom att bara 30 procent av de som stannade i den anonyma storstaden var självförsörjande efter flera år i landet. För de som flyttade till företagabygden i Småland, där den sociala kontrollen är stark och arbetslinjen genomsyrar samhällets alla delar, låg motsvarande andel efter lika lång tid på 80 procent.

Det handlar om att vara sedd, men också om att hamna i närkontakt med talad svenska, helst på en arbetsplats. I ett mindre sammanhang kommer man närmre.

Utmaningarna när det gäller mottagandet av ensamkommande minderåriga har de senaste åren diskuterats flitigt. Flera kommuner, däribland Gotland, gläds åt de ensamkommande ungdomar som kommer dit och gör allt för att de ska välja att stanna och inte flytta till fastlandet. För den underbara sommarön Gotland är, bortsett från sommarmånaderna, en avfolkningsbygd. Här syns varje nytt ansikte, här räknas varje nytillskott i fotbollsklubben eller pingisföreningen.

Jag är fullt medveten om att social kontroll och ett litet samhälle kan ha sina baksidor. Men för den som varit på flykt och behöver en säker plats att rota sig är den mindre skalan ofta väldigt bra. Lägg därtill ett starkt engagemang för sina medmänniskor, ett inkluderande föreningsliv och en arbetsmarknad som ser till arbetsvilja och inte ursprung, så förstår ni varför jag gärna ser mer av mindre kommuner i integrationsdebatten.

Foto: Johan Ödmann

**Det mångkulturella
samhället öppnar nya
affärsmöjligheter**

Vi är nu inne i sista veckan i ramadan, muslimernas fastemånad, en lika stor och viktig högtid för många i Sverige som julen är för andra. Liksom vid andra högtider är maten viktig och på samma sätt som vi vill att de som firar jul ska äta svensk julsinka, så vill vi förstås att de som firar Eid al Fitir, ramadans slutfest, ska äta svenskt lamm.

Det mångkulturella samhället öppnar nya affärsmöjligheter för LRFs medlemmar. Det finns stora möjligheter för Sveriges gröna näringar att jobba för att ersätta den importerade mat som denna grupp konsumerar med inhemska produkter som passar in i nya matkulturer och konsumtionsvanor.

Vi vill också ha fler utrikesfödda som bor, arbetar och startar företag på landsbygden. Det är alldeles för få som arbetar i de gröna näringarna. LRFs vision säger att vi ska spela en nyckelroll i samhället när det gäller tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft i ett långsiktigt hållbart samhälle. För att nå visionen behöver vi bli fler som brinner för landsbygden och de gröna näringarna. Det gäller också människor från andra länder som av olika skäl har valt att bosätta sig i Sverige. Men då måste de också få chansen. De flesta människor med utländsk bakgrund bor idag i och kring större städer.

Sedan några år tillbaka arbetar LRF med landsbygdsutveckling och företagande som kan generera integration. Vi driver bland annat en pilotutbildning med tjugotvå deltagare från tretton olika länder som vill arbeta eller starta företag inom lantbruk eller trädgårdsnäring. För att öka affärsutbytet och utveckla både råvaror och förädlade produkter arrangerar vi också mötesplatser för företagare i näringen och människor med utländsk bakgrund.

Jag hoppas att vi på landsbygden, tillsammans med kommuner, arbetsförmedlingar och andra organisationer, kan lyfta de gröna näringarna som en möjlighet för de som kommer hit.

Våra gröna näringar skulle må bra av att få in fler människor med utländsk bakgrund, både som företagare och anställda. Det skulle också öka möjligheterna för våra företagare inom de gröna näringarna att utveckla råvaror, produkter och tjänster till den mångkulturella marknaden.

Det handlar om att ta till vara på all typ av kompetens, engagemang och entreprenörskap, något som vi alla tjänar på.

OM FÖRFATTAREN:

Lars Göran Pettersson är förbundsordförande för Lantbrukarnas Riksförbund.

**De utrikesfödda
är en resurs
för landsbygden**

Hushållningssällskapen har varit verksamma i mer än 200 år. Det första Hushållningssällskapet bildades 1791 på Gotland. När sällskapen bildades var huvudsyftet att främja landsbygdsutvecklingen och att människorna skulle få bättre levnadsvillkor. Under åren som gått har Hushållningssällskapen spelat en viktig roll som exempelvis etablerare av banker, landstingens föregångare och lantbruksskolor. De har också haft och har en social funktion genom sina medlemsverksamheter. I början valdes medlemmarna in, men idag är medlemskapet öppet för alla.

Idag har Hushållningssällskapen en omfattande rådgivningsverksamhet över hela landet till lantbruks- och landsbygdsföretagare. Ett viktigt område inom våra verksamheter är också Mat och Hälsa där vi genom våra matkonsulter vänder oss till människor både i staden och på landet. Här är ungdomar, föräldrar och äldre viktiga målgrupper. Vi har exempelvis vänt oss till utrikesfödda ungdomar och föräldrar med information och utbildningar kring kunskapens om matens betydelse för god hälsa.

Det är alldeles för få utrikesfödda, som finns på landsbygden och därmed med och bidrar till en levande landsbygd idag och i framtiden. De utrikesfödda svenskarnas kompetens har fortfarande inte kommit landsbygden till del. Människor med utomeuropeiskt ursprung bor ofta i storstäderna utan någon koppling till landsbygden. Deras bild av landsbygden är ofta negativ med små möjligheter till arbete och bra levnadsvillkor. Varför har utrikesfödda så dålig kännedom om vilka möjligheter som finns på landet i Sverige? Det som skulle kunna förändra både deras liv och företagsutvecklingen på landsbygden.

Inom Hushållningssällskapen försöker vi på olika sätt förändra bilden och visa på att landsbygden kan vara en utvecklingsarena för utrikesfödda. Ett av de största hindren, som vi upplever i vårt arbete, är att många handläggare överhuvudtaget inte vet vad som är möjligt utanför stadens hank och stör. Här ser vi att det finns ett stort behov av ökad kunskap och insatser. Varför inte inom kommunerna etablera specialiserade "gröna lotsar" med uppdrag att visa på landsbygdens möjligheter för utrikesfödda!

Visst finns det också hinder. Det är exempelvis svårt att ta sig ut till arbetsplatser på landsbygden och körkortsproblematiken blir därför ett stort hinder. Många kommer hit med körkort som är giltigt under ett år varefter man är tvungen att ta ett nytt körkort. En del hinner bli överflyttade till socialförvaltningen, vilket innebär att man måste sälja bilen, den som är länken till landet, eftersom socialbidragstagare inte får äga kapitalvaror. Här finns det behov av en politisk lösning som bidrar till att landsbygden blir mer lättillgänglig.

OM FÖRFATTAREN:

Ake Clason är förbundsdirektör vid Hushållningssällskapens Förbund och sitter med i Landsbygdsnätverkets styrgrupp.

Vi som arbetar för landsbygdens utveckling har givetvis själva ett stort ansvar för att på olika sätt visa på landsbygdens möjligheter för utrikesfödda svenskar. Det börjar redan hos barn och ungdomar och här är gårdsbesök ett alternativ för ökad kunskap om landsbygden. Idag är det ytterst få utrikesfödda som finns vid naturbruksgymnasier. 4 H är en ungdomsorganisation som bedriver lägerverksamhet på landsbygden som säkert skulle kunna medverka till en förändring.

I städer och tätorter är det många utrikesfödda som är engagerade i slutet av livsmedelskedjan genom sina butiker och restauranger. Här finns en viktig kundgrupp som vet vilka produkter och råvaror man vill ha, har kunskap om hur dessa produceras. Här finns en stor utvecklingspotential att ta tillvara inom lantbruket och landsbygden.

För drygt ett år sedan fick Matz Hammarström uppdrag från Jordbruksdepartementet att utreda hur integrationen inom de gröna näringarna kan öka. Matz la fram flera förslag, däribland inrättande av "gröna lotsar". Tyvärr så har mycket litet hänt efter utredningen!

Det behövs både lokal och nationell uppräckning för att bättre ta tillvara utrikesföddas kompetens. I storstadens vimmel finns odlare, kamelskötare, entreprenörer, svetsare, tekniker, agronomer, biologer som hamnat på helt fel plats. Utan en förändrad syn och kunskap om landsbygden och utrikesfödda kommer vi att missa många möjligheter.

**Vi måste visa upp
landsbygden
för utrikesfödda!**

Det är verkligen intressant att läsa alla artiklar som skrivits utifrån den debatt om integration och landsbygdsutveckling som initierats av Landsbygdsnätverket, LRF, Hushållningssällskapet och KSLA. Debattartiklarna har två saker gemensamt; en stark tro på landsbygdens framtid och en stark tro på utrikesföddas engagemang, kunskaper och erfarenheter. Det finns mycket engagemang från beslutsfattare och vi ser att det finns mer att göra när det gäller att främja utrikesföddas möjligheter att etablera sig på den svenska landsbygden.

Frågan om landsbygdens villkor är på intet sätt ny. I Sverige ledde urbaniseringen under 50- och 60-talen till att stadsbefolkningen vida översteg landsbygdsbefolkningen - staden blev norm. Ofta har landsbygdens utveckling beskrivits i negativa termer i samhällsdebatten - som avveckling snarare än utveckling. Till viss del är beskrivningen riktig. Sveriges landsbygd har avfolkats i stor utsträckning. Privat och offentlig service har minskat och medelåldern på landsbygden ökar. Bakom den hårda statistiken finns dock en verklighet med underströmmar som går i en helt annan riktning. Landsbygden utvecklas ständigt.

Årligen sker stora investeringar på svenska gårdar och i andra landsbygdsföretag som ökar livsmedelskvaliteten och effektiviteten samt förbättrar livkvaliteten för de som arbetar i de gröna näringarna.

Den "gröna vägen" har aldrig avstannat. Många väljer att flytta ut "på landet" för att öka sin livskvalitet. Småskalighet och närodlat har också blivit modernt, vilket också är en fantastisk möjlighet för den svenska landsbygden.

För att kunna tillvarata de nya möjligheter som nu har öppnats krävs engagemang, kunskap och erfarenheter. Detta finns givetvis redan på landsbygden idag. Möjligheterna för tillväxt i den småskaliga livsmedelsproduktionen och för närodlat är stora. Det är här utrikesfödda kommer in i bilden. De har med sig kunskaper, erfarenheter och engagemang från olika delar av världen. De kan bidra med idéer som kan utveckla den småskaliga odlingen och den småskaliga livsmedelsproduktionen i Sverige.

För att detta ska kunna hända måste dock de utrikesfödda få kännedom om de möjligheter som finns på den svenska landsbygden. Ett sätt är alla som arbetar med samhälls och landsbygdsutveckling i nära samarbete med handläggare och näringslivsutvecklare får möjlighet att visa upp landsbygden för utrikesfödda.

På Hushållningssällskapet Väst har vi nu under ett par års tid arbetat med ett projekt som kallas Grön integration. Projektet syfte är just att arbeta för landsbygdsutveckling genom integration och mångfald. Deltagarna i projektet får genom såväl praktik som teori lära sig mer om svensk landsbygd, odling, eget företagande, och andra kunskaper som kan komma till nytta när man ska ut för att göra praktik, söka jobb eller starta eget inom någon av de gröna näringarna.

Grön integration fyller en viktig funktion i samhället. Hjälps alla åt så kan vi i framtiden på ett bättre sätt tillvarata de utrikesföddas kunskaper inom de gröna näringarna. Då finns det också ett stort hopp om att vända negativ landsbygdstatistik till en positiv utveckling med högre livskvalitet för fler, samtidigt som landsbygden får samma tillväxtpotentialer som staden.

OM FÖRFATTARNA:

Per Hasselberg är projektledare för Grön integration och Christina Milén Jacobsson är avdelningschef Landsbygd vid Hushållningssällskapet Väst.

**Bort med Jante
– in med Holländarna!**

Det Värmländska landskapet håller på att förändras. Vackra gårdar har nymålad röd färg på panelen och de vita knutarna är klarare än förr. Ljuset är inte längre släckt i stugorna om kvällarna. Istället har en stor grupp holländare, tyskar och normmän det senaste decenniet intagit Värmland. För små värmländska kommuner med en åldrande befolkning och en vikande befolkningstillväxt, borde det vara som att vinna på jackpot när flera barnfamiljer flyttar in varje år.

Tyvårr reagerar inte värmlänningarna så alla gånger. När nya företag ska startas med fräscha idéer möts de av skeptiska tongångar från de värmländska grannarna. Många är de holländare som startat har fått leta samarbetspartners längre bort, trots att grannen skulle kunna vara till god hjälp. Misstron är många gånger stor, trots att flera nya arbetstillfällen skapats i bygden.

Varför är det så? En holländsk familj som säljer den trånga bostadsrätten i Amsterdam får ofta så mycket pengar på bankboken att de klarar fem år i Sverige utan några större inkomster. De kommer från en annan kultur och ser därför möjligheterna i Värmland med nya ögon. De ser potentialen i turismnäringen och vad som kunden från kontinenten vill att Värmlands ska leverera. Samtidigt handlar de i butikerna, har barnen i skolan och drar nya besökare till Värmland. De genererar nya arbetstillfällen som ger ökade skatteintäkter och ser till att den lokala servicen kan behållas.

Värmlänning (och svenskar) det är dags att kasta ut Jante och in med samarbetsförmågan!

Alla stugor lyser inte året om. Några är inte nyinflyttade utan istället långpendlare till sommarhuset. Normmän med gott om pengar köper en herrgård för 4 miljoner nära E 18 för att ha som sommarbostad. Det gynnar inte den svenska landsbygden. Det skapar istället utträngningseffekter när unga som vill bo på landsbygden och starta familj, finner det omöjligt eftersom huspriserna skjuter i höjden. Så ska det inte vara. Här borde istället Riksdag och Regering se över dagens lagstiftning. Och kanske göra som normmännen och införa en boplikt?

Ska landsbygden leva måste både de som bor på landsbygden och Sverige inse vilken resurs som både invandrare och landsbygden är för ett bra och välmående Sverige. Det bästa sättet vi kan nå utveckling på, är om vi samarbetar och drar och samma håll för en levande landsbygd.

ATT DISKUTERA:

Landsbygd och integration

Flera av debattörerna koncentrerar sig på huvudfrågan om hur integration kan bli en kraft för landsbygden.

- Hur kan man få de nya svenskarna att upptäcka landsbygden?
- Vilka hinder finns det för att locka dessa grupper till landsbygden och hur kan man komma tillrätta med hindren?
- Har du några exempel på positiva effekter när invandrare kommer till landsbygden?
- En del menar att det kan vara lättare att integreras på landsbygden än i staden. Vad är din egen åsikt om detta?
- Hur kan den mångkulturella marknaden skapa goda affärsmöjligheter?
- Det är inte ovanligt att utrikes födda har en negativ syn på landsbygden. Vad kan man göra för att förändra den?
- Ibland hävdas det att Jante är ett typiskt problem i Sverige? Har du några erfarenheter av Jante, eller jantelagen som man också säger?
- Håller du med om att det bara är i Sverige Jante finns?
- Hur kan vi komma bort från de problem jantelagen kan skapa?

OM FÖRFATTAREN:

Håkan Svenneling är verksamhetsledare för Leader Närheten och fritidspolitiker för Vänsterpartiet.

**Glesbygden behöver
invandrare – och
nyanlända behöver
bättre mottagande**

Glesbygden upplever en dramatisk befolkningsminskning. Hade det inte varit för invandringen hade det också gällt stora delar av övriga Sverige. Befolkningen skulle år 2008 ha krympt i 234 av Sveriges 290 kommuner, från Malmö till Malmberget, om det inte vore för invandring från utlandet. Samtliga län förutom Stockholm och Uppsala skulle haft negativa befolkningssiffror.

Sveriges kommuner behöver invandring. I våras lanserade FORES studien ”Svenska kommuners behov av invandring” på sju olika orter runt om i landet. Studien slog fast att de positiva konsekvenserna av invandring är många. En av fyra läkare är utrikesfödda, invandrare är överrepresenterade bland de med högre utbildning och bidrar även med kompetens och erfarenheter som kan vara en nyckel till ökad svensk handel. Detta är positiva effekter som tillfaller städer såväl som glesbygd. Allt detta befastes vid våra seminarier i olika delar av Sverige. Det finns i kommunerna en medvetenhet om att invandringen är nödvändig och att den för med sig positiva effekter.

Men enbart genom ett framgångsrikt mottagande som leder till arbete kan invandringens hela potential tas tillvara. Invandringens framgång är helt beroende av vilket sätt kommunerna tar emot de nyanlända. De kommuner som lyckats bäst med mottagande och integrationen är precis som migrationsminister Tobias Billström skriver de som jobbar tätt ihop med det lokala näringslivet för att matcha nyanlända mot arbetstillfällen och praktikplatser. Även samarbetet med civilsamhället är en viktig del.

I FORES studie ”Från nyanländ till nyanställd” illustreras detta av Värnamo, Gnosjö och Vaggeryd, som år efter år sett till att de inflyttade tar sig in på arbetsmarknaden lika lätt som infödda svenskar.

Dessa kommuner är framgångsexempel i det annars ofta bristfälliga svenska flyktingmottagandet. Sverige har länge legat i topp

när det gäller ambition för flyktingmottagande, men tyvärr i botten när det gäller resultat. Det system vi har för att lotsa in flyktingar och andra inflyttade på arbetsmarknaden skapades med de bästa av intentioner, men har exempelvis haft för lite fokus på att hjälpa nyanlända i arbete. Det har tyvärr inneburit att tiden för en flykting att komma i arbete varit alldeles för lång, i genomsnitt sju år.

De småländska kommunerna har sett till att de nyanlända så tidigt som möjligt, innan de nödvändigtvis lärt sig svenska, fått komma i kontakt med arbetsmarknaden genom praktik eller arbetsplatsförlagd utbildning. Kommun, civilsamhälle och näringsliv samarbetar. Följden har blivit att sysselsättningen bland invandrare är lika hög eller ibland högre jämfört med de inrikes födda, och kommunerna har kunnat fylla det behov av arbetskraft som funnits.

Särskilt gynnsamma för ett lyckat mottagande borde förutsättningarna i Sveriges mindre kommuner vara, där behovet av invandring ofta är som störst. Där är civilsamhället i de flesta fall starkt, där är samarbetet mellan kommun och näringsliv ofta bra.

Regeringen har beslutat att ansvaret för introduktionen under hösten ska föras över från kommunerna till Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har som mål att de nyanlända inom två år ska vara inne på arbetsmarknaden. Det nya systemet har möjligheter att lyckas, om fokus läggs på tidig kontakt med arbetslivet och incitamentet för de så kallade lotsarna är de rätta. Risker är emellertid att centraliseringen innebär en upplösning av de nätverk mellan kommun, näringsliv och civilsamhället som i många fall byggts upp över lång tid.

Landsbygden och glesbygden behöver invandring, men de behöver också de bästa förutsättningarna för att ge utrikesfödda jobb. Arbetsförmedlingen måste lära av de framgångsrika kommunerna. Det är mycket viktigt att man lyckas med det.

OM FÖRFATTARNA:

Daniel Engström Stenson är tf. programchef, FORES.
Petter Hojem är statsvetare och författare av FORES policy paper ”Svenska kommuners behov av invandring”.

Foto: Andreas Dybeck

Invandring – en möjlighet för svensk landsbygd

Vi står inför stora pensionsavgångar när 40- och 50-talister går i pension. Detta möts på två sätt, dels med den stora ungdomskullen från 1990-talet och invandrare som inte har arbete. Så för både ungdomar och invandrare ser framtiden ljus ut.

Det stora framtida problemet är att skillnaderna mellan stad och land kommer att förstärkas. Städerna får en ökande och yngre befolkning men för mindre kommuner och landsbygd gäller det motsatta förhållandet, befolkningen minskar och blir äldre. Detta leder till svåra situationer för industri, lantbruk och välfärd.

Hur ska man kunna få någon som kan ta över jordbruket, hur ska de mindre industrierna få arbetskraft och vem ska arbeta i hemtjänst, vårdcentral och skola? De unga flyttar till studieorter och storstäder, kvar blir de som gått eller snart kommer att gå i pension.

En positiv faktor är att Sveriges befolkning ökar genom invandring. Ett sätt att möta situationen är att på olika sätt få invandrare att bosätta sig där arbete och bostäder finns. Låt mig ge min bild om hur framtiden kan se ut.

En del av de arbeten som finns inom jordbruk och mindre industrier kräver inte så mycket utbildning. Viktigare är erfarenhet och viljan att lära sig. Det finns invandrare som varit jordbrukare i sitt hemland och som med smärre utbildningsinsatser skulle kunna arbeta inom jordbrukssektorn.

Likaså finns det arbeten inom välfärdssektorn som inte kräver orimligt långa utbildningar innan man kan börja arbeta och sedan förkovra sig genom internutbildningar och vunnit erfarenhet.

Förutom möjligheten att få arbete och egen försörjning finns det oftast tillgång till bostäder med rimliga prislappar i mindre kommuner.

Den som får erbjudande om arbete och egen försörjning är, inom rimliga gränser, tvungen att ta den möjligheten, detta

gäller både invandrare och svenskfödda. Vi kan se att integrationen fungerar allra bäst i mindre kommuner där den invandrade både får arbete, naturligt språkträning och blir en del av det sociala livet i form av föreningsliv.

Språket är utöver arbete en nyckelfaktor för att integrationen ska lyckas och bäst lär man sig språket genom att få tala det med svenskar på arbetsplatser och på fritiden.

De kommuner som ser att demografin pekar åt fel håll, att invånarna blir färre och äldre, borde redan idag ta kontakt med arbetsförmedlingen och påvisa vilka behov av arbetskraft de har närmaste åren samt redovisa hur bostadssituationen ser ut. Kommunen och arbetsförmedlingen borde skriva ett kontrakt om hur många ungdomar och invandrare som kan få tillgång till arbete och bostad. Likaledes borde man definiera vilka yrke man är i behov av och tillsammans med arbetsförmedlingen lägga upp specialdesignade utbildningar för både språk och yrkeskunskap.

Ett sådant aktivt samarbete mellan kommun och arbetsförmedling skulle leda till att den prognostiserade nedgången vänds till en positiv utveckling för landsbygden och de mindre kommunerna. Men det går inte att vänta, åtgärder måste vidtas idag för att få tillräcklig effekt när de stora pensionsavgångarna kommer. Utsatta kommuner som inte vidtar aktiva åtgärder kommer att stå utan möjlighet att driva jord- och skogsbruk i nuvarande omfattning. Hemtjänsten kommer inte att hitta personal att anställa och vårdcentralen riskerar att få stänga. Likaså kommer förskolor och skolor att drabbas av personalbrist.

Men detta är inget scenario som måste inträffa utan det går att både hindra och vända till en positiv utveckling, en utveckling som verkligen är en vinna - vinna situation.

Kanske kan vi då få se en utveckling där byskolor öppnas igen, affären återuppstår och fotbollslaget avancerar i seriesystemet, detta är möjligt när gammel- och nysvenskar hjälps åt och drar åt samma håll.

OM FÖRFATTAREN:

Michael Anefur, Riksdagsledamot Kristdemokraterna.
Talesperson för Integration, Medicinsk etik, Individ- och familjeomsorg samt HBTQ-frågor

**Så kan invandring
rädda svensk
landsbygd**

Men varifrån ska händerna till denna vård komma? Redan nu talas om "kantarellen" med en smal fot och en bred hatt. Den symboliserar den obalans som kommer att råda. Hatten är alla vårdbehövande och den smala foten är de som ska ge vården.

Befolkningen i Sverige kommer inte att räcka till, det måste komma förstärkning utifrån i form av invandrare. Sverige framstår som drömlandet för människor i många andra länder och vi borde därför inte ha så svårt att få dem att välja vårt land när de ändå avser att lämna sitt land.

På den svenska landsbygden ökar medelåldern och det blir alltså många äldre att dra försorg om. För att inte äldre personer, mer eller mindre mot sin vilja, ska flyttas till tätorterna måste det finnas leverantörer av omsorgstjänster, även i gleset befolkade delar av Sverige. Det finns alltså goda möjligheter för lokala entreprenörer att utföra sådana tjänster som hittills har varit förbehållna kommunerna. Men även dessa entreprenörer har totalt för få händer, varför det måste ske inflyttning i form av invandrare som i varje fall inledningsvis kan få anställning hos dessa entreprenörer. Senare kanske de kastar loss och startar egna företag.

Situationen är synnerligen komplex och man måste vara ödmjuk inför utmaningarna. Men situationen är inte omöjlig att hantera. Men det krävs ett seriöst och systematiskt agerande för att det ska bli bra för alla inblandade. Det är ett antal attityder och mer eller mindre förstelnade strukturer som måste ändras. Här följer en spontan uppräknning av synpunkter:

- Kommunerna måste anta synsättet att många äldre människor ska kunna bo kvar och ändå få en trygg omsorg istället för att ryckas upp från sin egen miljö och hamna i kommunens centralort.
- Kommunerna måste öppna för privata entreprenörer att utföra tjänster som traditionellt har legat på kommunerna. Här måste politikerna släppa på sina dogmer och visa ett öppet sinnelag.
- Kanske det ska genomföras informationsaktiviteter om Sverige och svenska förhållanden i de länder varifrån invandrarna kan förväntas komma.
- Ett systematiskt upplägg för att ta emot och integrera invandrarna på de olika orterna måste tas fram.
- Det måste gå mycket fortare för de nya att bli en del av det svenska samhället. Olika slags utbildningar, boendefrågor m.m. är viktiga områden i ett sådant upplägg.
- Den sociala ekonomins aktörer (alla slags föreningar etc.) ska engagera sig och gärna ha någon form av faddersystem för de nytilkomna. De nytilkomna har säkert massor av spännande erfarenheter och kunskaper med sig som kan vara berikande för svenskarna.
- Utbilda svenskarna på de olika orterna om de förhållanden

OM FÖRFATTAREN:

Sivert Gustafsson, ordförande i Länsbyggerådet i Örebro län, Hela Sverige ska leva.

(attityder, religion, politiska system, myndigheters uppträdande etc.) som gäller i de länder som invandrarna kommer ifrån. Det kan förebygga problem p.g.a. kulturkrockar m.m.

ATT DISKUTERA:

Generationsskiften som möjlighet

De generationsskiften som Sverige präglas av under många år framöver, där såväl anställda inom privat och offentlig sektor som företagare kommer att gå i pension, skapar möjligheter för integration och mångfald.

- Vilka skillnader finns det mellan stad och landsbygd vad gäller generationsskiften?
- Vilka problem och möjligheter kan det finnas med att integrera invandrare på landsbygden och hur kan dessa lösas?
- På vilket sätt kan invandrare vara en resurs för landsbygdens utveckling?

**Integration och
landsbygdsutveckling
tar fart om staden
involveras**

Stadens innevånare och aktörer betraktas oftast som presumtiva kunder, gäster och möjligen som framtida invånare för att uppehålla servicenivån i glesbygder. Denna syn präglar också mycket av de landsbygdsstöd som finns, t ex Leader som utesluter samarbete med större tätorter och städer.

Naturligtvis gör dessa stöd för landsbygdsutveckling nytta - hur mycket råder det dock olika mening om och ibland förmedlar media bilden av att det är svårt att hitta tillräckligt med goda idéer för att förbruka de medel som finns.

Hur ska vi kunna skapa en fungerande integration på landsbygden och få rejäl tillväxt på landsbygden om inte staden involveras? Nuvarande synsätt bidrar istället till att öka den existerande klyftan mellan stad och land, vilket är allvarligt då:

- 1 Allt färre i städerna har någon relation till yrkesverksamma på landsbygden - allra minst till lantbrukare som producerar vår mat.
- 2 En allt större andel av Sveriges befolkning har utländsk bakgrund och dessa har i princip obefintliga kontakter med landsbygden - ytterst få bor och jobbar där, eller utbildar sig med fokus på landsbygdens arbetsmarknad.
- 3 Ytterst få på landsbygden har personliga kontakter med invandrare, som då oftast bor i städerna.

Varför inte koppla samman stadens och landsbygdens utveckling! Stimulera utvecklingsstöd och program som suddar ut gränserna mellan stad och land - skapa mötesplatser och forum där den gemensamma utvecklingen kan frodas i win-win-koncept som ytterligare kan stimuleras av:

- Landsbygdsambassader i alla större städer - mötesplatser och kontaktytor för stad och land.
- Öppna besöks- och mötesgårdar på landsbygden där såväl seriöst arbetsliv som fritidsintressen kan mötas mellan stad och land.

- Samlas kring det stora intresset för odling: lantbrukare - åk in till städerna och ge råd och stöd åt engagerade koloniodlare, inte minst invandrare. Kommuner kan skapa fler odlingsmöjligheter i stadens utkanter, t.ex. outnyttjade markområden för de som vill driva odling i större skala.
- Gör det möjligt att arrendera mark hos lantbrukare i städers närhet för odlingsintresserade invandrare och andra stadsbor och utveckla samverkan steg för steg - ta tillvara på människors odlingsintresse som en väg att mötas och för att sudda ut gränser mellan stad och land!

En ökad integration och förbättrad landsbygdsutveckling behöver stadens invånare, idéer och resurser. Det går inte att ha ett synsätt som ensidigt ser landsbygdens utveckling som en isolerad företeelse.

SLU - Staden och Landets Universitet kan vara en drivande kraft för denna interaktion mellan stad och land och givetvis bör våra Campusområden i olika delar av landet öppnas upp som platser där staden, landet och integrationen kan mötas och utvecklas.

OM FÖRFATTAREN:

Peter Lundqvist är professor i arbetsvetenskap och områdeschef vid SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) i Alnarp. Han forskar och undervisar om arbetsmiljö- och arbetslivsfrågor med fokus på landsbygdens arbetsmarknad.

**Sveriges landsbygd
kan och vill växa**

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva startade i slutet av 80-talet som en reaktion på den avfolkning av landsbygden som pågått under lång tid. Denna avfolkning pågår ännu, men nu borde tiden vara inne för att vända trenden. Att öka invandringen till Landsbygden!

Det finns många tecken på att landsbygden i framtiden kommer att vara en av Sveriges största tillgångar. Det handlar bland annat om en hållbar utveckling genom lokalt odlad mat och etisk djurhållning, ett nytt energiföretagande som producerar och återinvesterar/ägs i den lokala bygden, att många tjänsteföretag idag kan drivas på landsbygden med nya tekniska lösningar, att generationsväxlingen på landsbygden gör att det finns företag att ta över, att det behövs fler människor i de gröna näringarna för att dessa ska utvecklas och att turism är en tillväxtbransch inte minst i ett Europeiskt och globalt perspektiv.

På landsbygden finns förutsättningarna för arbete och boende. På landsbygden finns förutsättningarna för att vi ska kunna utveckla Sverige i en hållbar riktning. Detta måste också ske i städerna och tätorterna, samtidigt som samarbetet/dialogen med landsbygden måste förbättras på olika sätt. I dag bedrivs en stuprörspolitik som inom många områden yttrar sig i en landsbygdspolitik och i en storstadspolitik som är dåligt samordnade.

Landsbygdspolitik kan behövas i frågor som rör lokal service, bredbandutbyggnad, drivmedelsförsörjning, nya energislag, jordbruk m.m. Storstadspolitik kan behövas för att utveckla segregerade förorter, studentbostäder och hyresrätter för ungdom samt skapa nya hållbara lösningar på miljöområdet även i städerna, för att nämna några aktuella frågor inom dessa politikerområden.

Men vi behöver också en politik som ser till helheten!

Hela Sverige ska leva arbetar med många av dessa frågor för att vi ska få ett land som är levande i alla dess delar. Titta in på vår hemsida www.helasverige.se så kan ni följa en del av vad som är på gång bland våra mer än 4 500 lokala utvecklingsgrupper, 100 kommunbygderåd, 24 länsbygderåd och i våra medlemsföreningar.

För att en dialog mellan stad och landsbygd ska bli framgångsrik behövs det lokala förutsättningar som bygger på vilja till att skapa delaktighet bland dem som ska omfattas av denna dialog. En dialog som ska göra att människor i storstädernas förorter som längtar efter bra arbeten och bra boendemiljöer kan

få en chans att uppleva landsbygden. Många som kommer från andra länder men även många etniska svenskar har mycket liten kontakt med landsbygden.

Vi vill utveckla en möjlighet till utbyte av besök på landsbygden och i staden mellan människor som vill ta emot i sin bygd och människor i staden som är intresserade att pröva på arbete och boende på landsbygden. Detta utbyte har också ett annat mål. Om människor från olika miljöer och kulturer träffas kan många föreställningar om 08:or, lantisar eller "invandrare" förändras. Våra lokala utvecklingsgrupper, kommunbygderåd och länsbygderåd vill lägga en grund för denna dialog och detta utbyte genom våra nätverk i städer och på landsbygden.

För detta behövs inte bara att lokala utvecklingsgrupper, föreningar och människor i stad och på landsbygd engageras. Det krävs att kommuner, stadsdelar och statliga aktörer ger de lokala initiativen stöd. En politik för ökad invandring till landsbygden kan inte kommenderas fram uppifrån utan måste bygga på det lokala engagemanget. En idé är att pröva i små steg där möjligheten för detta utbyte finns i vårt land. Hela Sverige ska leva ligger i startgroparna och vi behöver bli fler på banan.

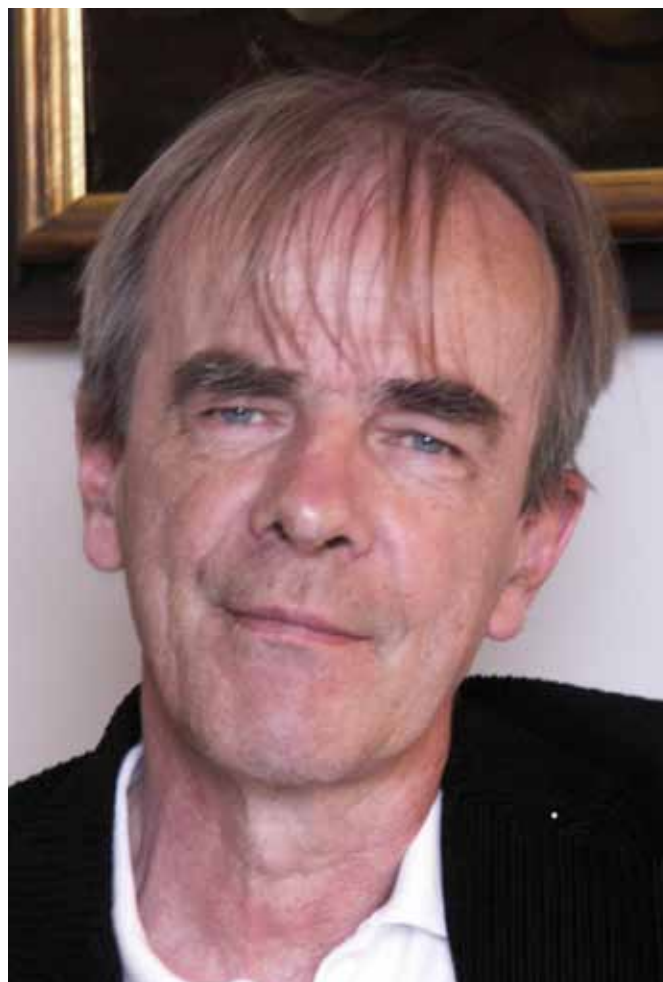

Foto: Karin Wenström

OM FÖRFATTAREN:

Jan Runfors är styrelseledamot i Riksorganisationen Hela Sverige ska leva. Jan är också ordförande för Länsbygderådet i Stockholms län och Rågsveds samhällsförening, och ledamot av landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Integration.

Grön integration på landsbygden – en utmaning vi måste ta!

OM FÖRFATTARNA:

Marita Lärnestad (M)
är kommunalråd i opposition,
Södertälje kommun.

Anna Maria Corazza Bildt (M)
är ledamot i Europaparlamentet och

Hans von Essen (M)
2.e vice ordförande i Miljönämnden
i Södertälje kommun.

Kris och utveckling är egentligen två olika sätt att se på samma sak. Pubertetskris, sexårskris, trettioårskris och samhällskris. Det handlar om utveckling och om att stå inför en tröskel och ge sig in i det okända - oavsett om det handlar om att lämna den trygga familjen för att börja första klass i skolan, om att könsrodnadens krafter väcks eller utveckling i samhället. Utveckling innebär oundvikligen att ta på sig något nytt - något vi inte förstår. Utveckling innebär en tröskel och en upplevelse av ensamhet och otrygghet. Vore det tryggt hela vägen - så var det ju inget nytt och ingen utveckling!

Ibland tar vi på oss för mycket utveckling – för utveckling och tillväxt vill vi ju ha – och så glömmar vi i det ögonblicket att myntets andra sida är att vi kommer att behöva ompröva fördomar och gamla slutsatser.

Integration är ett ofta missbrukat ord. Vi skall integrera de andra - de som inte är integrerade i samhället ännu. Det kan aldrig gå om vi inte själva integrerar oss. Integration är livsprojektet - vi lär oss ständigt nytt - och vi integrerar våra nya erfarenheter. Det finns ingen principiell skillnad mellan att integrera sig med människor med annan kulturbakgrund och att integrera andra nya livserfarenheter.

Har vi tagit in för mycket kan vi uppleva det som skrämmande. Utveckling och mångfald vill vi ha - men det kan slå över. Utveckling kan gå i baklås.

Vi vill gå vidare. Därför stödjer vi visionen om det nya Matlandet Sverige, som lyfter fram den stora potential som finns på landsbygden.

I Södertälje finns unika förutsättningar för att lyckas. Utjämnningen genom grön integration på landsbygden är given. Det finns en vinna-vinna situation.

Vår lösning är att sätta igång en grundlig omställning av livsmedelskedjan från jord till bord i små praktiska steg. Den utvecklingen måste i huvudsak ske på landsbygden. Nya investeringar i ett väl balanserat lantbruk och lokal livsmedelsförädling måste göras på landsbygden. Människor vill komma närmare maten. Stad och land måste lära sig att samverka för hållbar utveckling. Ett startskott för denna utveckling har skett genom att projektet BERAS Implementation inom EU's interregionala Östersjöfond fick startskott hösten 2010.

Det handlar om en marknadsdriven utveckling där grunden är ett ekologiskt kretsloppsjordbruk och en medveten meny - "Diet for a Clean Baltic". Landsbygdsföretag med inriktning på bl.a. besöksnäringen kommer med dessa verktyg

att ha en bra utvecklingspotential. En ekologisk gård med balanserad produktion som integrerar mathantverk, besöksnäring, hantverk eller andra bisysslor till en helhet skapar både nya arbetstillfällen, kultur och turism.

Gårdar som antagit den inriktningen har redan idag internationell karaktär och har lärt sig dra nytta av kunskaper från andra kulturer. Bönder är företagare och ett lantbruk är ett komplext företag som kan utveckla sig i olika riktningar. Dessutom har en gård den unika fördelen att den står på en fast grund i och med att den producerar det mest livsnödvändiga med förnyelsebara resurser. Det ger, rätt hanterat, en flexibilitet och överlevnadsförmåga som är viktig i hela samhället.

Vi har inte någon illusion om att det här kommer att bli enkelt. Men vad har vi för val? Vi har samma sorts val som tonåringen. Att backa tillbaka in i barndomen är inget riktigt alternativ.

Men vi kan välja mellan att motvilligt backa in i framtiden - eller att gå fram och bana oss en väg. Så låt oss gå framåt - integration, minskad övergödning av vatten och klimatpåverkan, stärkt biologisk mångfald och bättre tillfredsställelse med livet kommer på köpet! Vi moderater är engagerade för att alla skall få bra mat på sina tallrikar.

Om vi bara tar en sak i taget och har tålamod och öppenhet för att utveckling går oväntade vägar, så kommer det att gå bra.

ATT DISKUTERA:

Integration – stad och landsbygd möts

Det är viktigt att föra diskussioner om landsbygden och staden parallellt. För att nå framgång måste det finnas en samverkan mellan landsbygden och staden.

- Hur kan man få fler att intressera sig för integration och landsbygdsutveckling?
- På vilka sätt kan staden och landsbygden vinna på att samverka vad gäller integration och mångfald?
- Har du egna förslag på hur det kan bli en närmare samverkan mellan stad och land, där båda blir vinnare?
- Kan maten och måltiden vara en resurs för grön integration på landet? I så fall på vilket sätt?

**Hinder och revir
måste överkommas**

Det väcktes en tanke för tioalet år sedan att landsbygden behövde påfyllning med nya kunskaper och erfarenheter från andra länder. Tanken kan verka egoistisk men den uppstod genom insikten att det fanns gott om agronomer i Göteborg med utbildning från andra länder. Borde inte dessa bo och verka på landsbygden?

Det visade sig att frågan var för tidigt väckt. Här fanns revir och hinder hos aktörer som arbetade med introduktion och integration. Dessutom bodde det få invandrare på landsbygden!

Landsbygden glöms bort som en möjlighet, trots privat företagande av stora och små företag, vilka leds av ihärdiga och problemlösande entreprenörer.

Tio år senare - vad har hänt?

Under de senaste åren har undertecknad initierat och arbetat med "Grön integration" för att få igång processer som gynnar såväl utrikesföddas som landsbygdens utveckling.

I arbetet på Hushållningssällskapet med attitydpåverkan, kompetensaktiviteter och nätverksbyggande har det funnits både hinder och revir. Vi har skaffat oss insikter om nya världar, men vi har också ilsknat till över dem som inte vill, inte kan och , inte orkar förändra.

En del utrikesfödda har blivit söndertrasade av olika system, strukturer, handläggare och åtgärder. Men å andra sidan har vi mött många som kämpar för att få arbete och bli en del av samhället för att göra rätt för sig och sin familj - drömmen om oberoende och självständighet hägrar.

Positiva och negativa upplevelser som överraskar, små detaljer i ett möte kan spela stor roll för framtidens val.

- "Jag har sett en riktig ko" ropar en glädjestrålande 7-åring, född i Irak, efter sitt besök på landet där hon varit inne hos lammen och hängt vid kossornas grönbete.
- "Under mina sju år i Sverige så är du är den första person som jag har pratat med som inte är någon slags handläggare."
- "Tänk att när jag äntligen kom ut på landsbygden i Sverige så upptäckte jag att det var stora likheter med landsbygden hemma i Somalia. Här fanns ost på bordet, man använde gummskor och det fanns gott om flugor. Man kände sig hemma".
- "Tårarna rinner ner för kinderna på en kvinnlig agronom från Irak vid ett besök på en gammal gård. "Det är första gången under mina tio år i Sverige som jag känner mig hemma. Här luktar det som hemma i Irak."
- "Jag hinner inte resa utomlands på semester eftersom lantbruket tar all tid i anspråk både för mig och min fru, istället möter vi en del av världen genom att anställa människor från andra länder."

OM FÖRFATTAREN:

Marianne Barrljung, integrationsmentor och tidigare ordförande för Landsbygdsnätverkets temagrupp Integration

- "Min arbetsledare frågade inte hur jag mådde utan pekade bara på klockan. Jag hade nyss fått veta att min fru inte kan komma till Sverige."
- "Vad tror du att du kan göra? Du kan ju inte ens svenska" var de kommentarer en australiensisk pilot möttes av när han sökte arbete.

Vi måste ställa krav och ge rimliga förutsättningar och trygghet i det nya landet. Tillfällena för missförstånd är många. På landsbygden finns det gott om genuina människor. En del är nyfikna på andra kulturer och interkulturell kompetens skulle välkomnas, förmedlad av människor med egen interkulturell kompetens.

Praktik, teori och trygghet

Landsbygdsföretagare med tillgång till stora bostäder skulle kunna ta emot en nyanländ familj, fungera som mentor och vägledare (etableringslots) in i vardagen, samhället, språket och arbetslivet. Den nyanlände får under sin första tid i Sverige leva nära en svensk familj, arbeta i företaget, upptäcka svenska koder – i arbetslivet och i familjen. Det är enkelt att se fördelarna.

En del har så negativa erfarenheter från sitt lands landsbygd att man avstår från tanken på en landsbygdsframtid, trots att det är den kunskapen man har. Men på svensk landsbygd finns det både skola och sjukvård. Är arbetsförmedlare, socialsekreterare, etableringslotsar och andra tjänstemän beredda att synliggöra den svenska landsbygden och dess näringsliv samt skapa förutsättningar där för utrikesfödda?

Genom att ta tillvara det mänskliga kapitalet hos dem som bor och lever i Sverige kan landsbygden utvecklas och de utrikesfödda har lättare att bli integrerade i samhället. För att lyckas krävs resurser för långsiktig verksamhet och inte dagsländer i form av genom kortsiktiga projekt. Med den utrikesfödde och landsbygden i fokus kan det bara bli bättre.

Integrera bättre – lätt att säga, svårt i praktiken

OM FÖRFATTAREN:

Peter Borring är lantbrukare med inriktning växtodling och konsultverksamhet. Lantbruket drivs på arrenderad och familjeägd mark på tre brukningscentrum runt Skänninge/Mantorp.

Peter hoppar ibland in som lärare på ett Naturbruksgymnasium i kurserna växtodling, teknik och ekonomi. Han är också regionordförande i LRF Östergötland sedan 1,5 år.

Undertecknad driver ett lantbruksföretag med växtodling, konsultverksamhet och legokörning med maskiner i mindre omfattning. I dagsläget utgörs arbetskraften av mig själv och familjemedlemmar vid säsongstoppar.

Vartefter verksamheten expanderar samtidigt som jag får alltmer uppdrag utanför företaget ökar behovet av att anställa. Men vem?

Runt omkring i vårt land finns många utlandsfödda, utomnordiska nysvenskar, som aldrig varit i närheten av den svenska arbetsmarknaden. Dessa människor besitter som grupp stora kunskaper och erfarenheter, både akademisk och praktiskt.

En del av dessa nysvenskar har erfarenheter från de gröna näringarna i sina forna hemländer. Inom de gröna näringarna i Sverige, med brukandet av jord och skog som bas, finns väldigt låg andel utlandsfödda sysselsatta, än mindre som företagare. Detta samtidigt som bristen på arbetskraft inom framförallt djur- och grönsaksproduktion är så stor att många nödgats anställa utländska gästarbetare. Åldersfördelningen både bland anställda och företagare är förhållandevis hög, så en generationsväxling av många människor i branschen är nära förestående.

LRF driver därför ett projekt som kallas «Grön Framtid» tillsammans med Naturbruksgymnasiet i Östergötland och Marieborg Folkhögskola, Norrköping. Syftet är att grundutbilda ett 20-tal nysvenskar inom trädgårdsnäringen och lantbruket. Detta för att skapa möjligheter till anställning eller eget företagande. Dessa har alla gemensamt att de varit långtidsarbetslösa.

Undertecknad har haft förmånen att vara inkopplad lite i detta projektet som lärare för en grupp elever. Som egen företagare kan jag därför lätt överföra deras anställningsbarhet i min egen verksamhet. Mina tankar är högst subjektiva och baseras på de erfarenheter jag gjort i projektet. Vad är då hindret för integrationen? Kort sagt, språk, kultur och förväntningar!

Även om många nysvenskar har en koppling till jordbruk i sina hemländer är det i regel svårt att rakt av utbilda dem en kurs i modern, svensk jordbruksproduktion och sedan sätta dem i anställning. Skillnaden på jordbrukets utveckling, rent tekniskt, men även demografiskt är ofta väldigt stor.

I dagens drivna jordbruksföretagande eftersträvas hög nyttjandegrad av maskiner och utrustning. Antingen i egna företaget eller via samarbete med andra. Arbetet utförs ofta en bit ifrån gården på spridda fält och under ensamma och stressiga förhållanden. Det finns således inte mycket tid för «övningskörning», än mindre med handledare i närheten. Här kommer språket in. Många nysvenskar som varit utanför arbetsmarknaden länge har mycket dåliga språkkunskaper i Svenska. Eftersom att en stor del av arbetet utförs på egen hand långt ifrån arbetsgivaren, ibland på främmande fält är kommunikationsförmågan av största vikt.

Jord- och skogsbruket ligger dessvärre i topp när det gäller allvarliga arbetsplatsolyckor. Oregelbundna tider, ensamarbete

under stressiga förhållanden samt dålig lönsamhet är delorsaker till detta. Branschen försöker nu ta krafttag för att minska denna statistik och frågan är därför om integrering av utlandsfödda med dåliga språkkunskaper är möjligt med detta i beaktande?

Inom djurproduktionen finns det ett större utrymme för anställning av nysvenskar och därmed integration. I dagens allt större besättningar arbetar i regel fler människor som kan ge hjälp och stöd. Djurproduktionen innehåller dessutom en större spännvidd av arbetsuppgifter, alltifrån enkla rutinmässiga till mer avancerade och ansvarsfyllda. Här finns således en större möjlighet till progression i utvecklingen på samma arbetsplats. Samma sak gäller i hög grad även för specialodlingar av olika rotfrukter och grönsaker. Här kan dock säsongvariationen vara lite svårhanterad då arbetsbelastningen koncentreras till arbetstoppar vid olika moment under växtsäsongen.

Det går dock inte att förringa att kulturskillnaderna är en utmaning. Anna 22 år ber en utländskfödd herre i 50-årsåldern att utfordra kalvarna. Han nickar förstående men ingenting mera blir gjort. Ögonblicket efter kommer Bengt, 50 år och ber honom göra samma sak. Arbetet utförs omedelbart för mannen kommer från en kultur där man inte tar order av unga kvinnor, däremot visar man respekt och är artig! Inom djurproduktion idag finns rätt många unga kvinnor anställda, en del av dem i ledande befattningar. Detta är ett exempel på kulturskillnader som måste hanteras i olika typer av integrationsprogram.

Ger jag en dyster bild? Kan hända, men min uppfattning är att det går att integrera nysvenskar i de gröna näringarna. Positiva exempel finns b.l.a. i Valdemarsvik i projektet "Flyktning söker Bonde".

För att integreringen skall låta sig göras i en större omfattning, är min bestämda uppfattning att det handlar om att skapa rätt förväntningar - från båda hållen. Den arbetsökande får inte föranledas att tro att man kan få chans till jobb som innefattar annat än väldigt enkla, rutinmässiga arbetsuppgifter, så länge som språkkunskaperna är på den genomsnittligt låga nivån. Detta oavsett vilken akademisk eller praktisk erfarenhet som finns i bagaget. Språkutbildning med tillhörande användning av språket samt en förståelse för hur arbetsplatskulturen fungerar i små svenska företag är för mig viktigare än fackkunskaper. Finns bara viljan och kommunikationsförmågan lär man sig det nödvändigaste rätt fort.

Från andra hållet gäller att skapa en förståelse hos arbetsgivare och redan anställda för kulturskillnader. Dessutom kanske fler företagare behöver påminnas om att den kunskap och erfarenheten som finns hos många nysvenskar kan vara till nytta i företagande. Både i form av nya marknader och arbetskraft.

Det finns alltså enligt min mening all möjlighet att integrera fler, men det krävs en realistiskt matchning av arbetsuppgifter till nivån på spåkkunskapen, samt rätt förväntningar från båda parter. Häri kan samhället stötta mer med rätt insatser. Som vi har det nu, slösar vi bort humankapital på flyktningförläggningar!

**Möjlighet att bli
självförsörjande**

I slutet av oktober 2009 startades i Kungsgården, Sandvikens kommun, ett projekt som bär namnet LANDSBYGDS-UTVECKLING och INTEGRATION via TRADITIONELLT JORDBRUK. Verksamheten pågår fram till slutet av oktober i år. Kärnan har varit jordbruks- och livsmedelsproduktion med kommersiellt värde genomfört av flyktingar från Burma. Grundidén är att ta hand om de resurser som finns hos utrikesfödda människor med arbetslivserfarenhet från landsbygden och samtidigt hitta vägar för att deras arbete ska bidra till att bevara landsbygden levande och kraftfullt sätta igång integrationsprocessen.

Det handlar om att ge målgruppen möjlighet att bli självförsörjande genom arbete på landsbygden, att delta i landsbygdsutvecklingen. Med aktivt deltagande av varje individ i målgruppen har definierats inriktningen och träningen som behövs för att de bättre ska kunna konkurrera på arbetsmarknaden.

Nu efter många mycket kalla och mycket varma dagar är vi ense om att det tar längre tid än 12 månaders intensivt deltagande i denna typ av projekt för att bli anställningsbar. Vi arbetar med människor som kommer från en mycket enkel miljö och i många fall aldrig haft en penna i handen. Några av deltagarna har tillbringat tiotals år i flyktingläger och tappat bort arbetsrutiner och även initiativ.

Språkfärdigheten är fortfarande efter 3-4 år väldigt låg. Det finns både klara skäl och mera individuella, kanske socio-psykiska skäl till det. Bland de klara och logiska skälen finner vi stora språktekniska skillnader mellan svenska och asiatiska språk såsom ordföljd, avsaknad av motsvarigheten vad gäller olika böjningsformer, och även avsaknad av anpassad didaktik i SFI-insatser.

Just språkfärdighet är den faktor som förekommer oftast som förklaring till målgruppens endemiska arbetslöshet, fast detta borde inte förvåna någon. Tvärtom-scenariot borde vara förvånande.

Identifiering av orsaker som gör det svårt att bli anställningsbar eller företagsam för utrikesfödda kräver en mera nyanserad och mera saklig tolkning av deras verklighet och förmåga.

Vi har i det här projektet sett deltagare som är analfabeter i modersmålet men som nu i 50-års åldern tar till sig svenska språket skriftligt, vilket är enormt viktigt eftersom uttalet aldrig kommer att bli rätt. Likväl, språkligt handikapp har inte hindrat dem från att utföra utmärkt jobb ute på fältet.

Här har vi valt att angripa integrationen ifrån landsbygdsutvecklingen. Arbetet genomförs via traditionellt jordbruk, i ett annat fall kan det bli via hästnäring, växthusodling, eller konventio-

nellt jordbruk eller annan verksamhet som leder till utvecklingen av landsbygden.

Deltagarna ska kunna fortsätta med utveckling av sina egna nischer efter projektets tid är över. Det ska finnas möjlighet för de som vill och ha de yrkesmässiga förutsättningarna att etablera sig på gårdens mark. Denna överlappning är en viktig period för att konsolidera en etablering på arbetsmarknaden och uppnå självförsörjning.

ATT DISKUTERA:

Goda exempel på grön integration.

Det finns intressanta erfarenheter från goda exempel på grön integration. Givetvis kan vi lära oss mycket av de försök som redan har gjorts.

- En uppfattning är att det finns hinder och revir för att skapa grön integration. Har du egen erfarenhet av sådana hinder och revir?
- Vad kan man i så fall göra för att överkomma dessa?
- Vad är din egen åsikt om hur integrationsdebatten i Sverige ser ut?
- Finns det kulturskillnader som kan skapa problem för integration på landsbygden?
- Vad kan vi i så fall göra för att få en igång en diskussion om kulturskillnaderna?
- En del personer med utländsk bakgrund kommer från en enkel miljö, är analfabeter och har levt i flyktingläger under många år. Hur kan landsbygden vara en plats att arbeta med en sådan målgrupp?
- Hur hanterar vi språkproblem?

OM FÖRFATTAREN:

Luis Fagundez är ledare för projektet Landsbygdsutveckling och integration, som finansieras med medel från landsbygdsprogrammet 2007-2013 samt nationella medel från Regionala utvecklingsfonden. Fagundez kommer ursprungligen från Uruguay, han är agronom och har arbetat på Hilleshög, Svalöf-Weibull, SIDA, ADB och som språklärare bl.a. på Folkuniversitetet.

Tro och religion föreningar

Ofta är den interna kristna diskussionen mer otillfredsställande än den interreligiösa. Dessutom är Sverige ett av få länder i världen där det sekulära samhällets självbild inte innehåller religion och tro över huvudtaget.

Vi som bygger vårt liv på en tro och lever i en religiöst formad livsåskådning har mer än vi tror(!) gemensamt oavsett religion. Det är aldrig religionen i sig som är ett hot mot annan religion.

Successivt har emellertid i vårt land kristen tro kommit, slarvigt men tämligen allmänt, att börja betraktas som en avvikelse. "Att vara religiös" anses inte som norm i det svenska samhället utan som avvikelse. Det inter-religiösa mötet och samtalet i Sverige är alltså ett samtal "oss avvikare emellan".

Jag tror att det finns en möjlighet till djupare förståelse mellan människor från olika kulturer när båda parter inte bara har respekt för "den andres" religiösa uppfattningar utan också i grunden har tro som en gemensam utgångspunkt för sina liv.

På landsbygden är det sällan ett problem att vi är för många. Utvecklingen sedan 1950-talet har tömt inte bara kyrkorna utan också byar och städer på folk. Det betyder att många lokaler står tomma och att jordbruket, skolor, butiker och kommunal service närmar sig gränsen för att helt försvinna. Detta är dåligt utnyttjad rikedom. Samarbete om allt, inte minst lokaler och service, är nödvändigt om landsbygden inte endast skall bli till kyrkogårdar och ödemark.

Ur mitt perspektiv som kyrkoherde i avfolkningsbygd är integrationsfrågor också en överlevnadsfråga. Vi har inte råd att ytterligare splittra och dela upp våra redan små samhällen i grupperingar som inte kommunicerar och fungerar tillsammans.

Vid några tillfällen har vi i Åmåls församling kallat till gemensam kontemplation för alla religioner. Uppslutning har varit god. Efter några minuters gemensam tyst meditation har vi haft livliga samtal och trevlig gemenskap. Vi har också under åren varit engagerade i flyktingfrågor och gett stöd till många nödställda invandrare och flyktingar. Under sommaraktiviteter med caféservering och i arbetet på kyrkogårdarna har vi haft ungdomar tillhöriga andra religioner anställda och sett detta som en viktig markering av att vi menar allvar med att välkomna alla till oss. Detta sagt utan att vi för den skull gör avkall på vår egen tro och bekännelse.

Att vara välkomnande är inte detsamma som att vara otydlig och undfallande. Mest handlar det om att vara människa och intresserad av "den andre".

Svenska kyrkan känner ansvar för alla som vistas i vårt område. Men naturligtvis behöver vi samråda med övriga ansvarstagande organisationer, kommun och myndigheter för att tillsammans

samla kompetens, ekonomi och opinion för att skapa en välkomnande och utvecklande integrationsverksamhet på landsbygden. Svenska kyrkan är en demokratisk organisation vars medlemmar speglar hela det svenska samhällets politiska mångfald.

Vi kan aldrig tala med EN röst. Men vi kan tala med många och vi har definitivt utrymme för många fler i våra kyrkor, församlingshem och bygder.

ATT DISKUTERA:

Religioner möts

I debatten om integration tas frågan om religionernas betydelse upp. Är det är på grund av religionerna som det finns problem eller kan religion vara en styrka för grön integration?

- Är det större skillnad mellan dem som tror och inte tror, än mellan de troende från olika religioner?
- Är det önskvärt och möjligt att kyrkan blir en mötesplats för alla?
- Vilka likheter finns det mellan olika religioner?
- Vilka erfarenheter har du av att olika religioner möts i samverkan?

Vad finns att göra?

Vilka slutsatser kan man dra efter att ha läst och diskuterat dessa inlägg? Även om många ser problem, så är det fler som ser stora möjligheter med mångfald på landsbygden, liksom att stad och landsbygd möts på ett bättre sätt. Men det är också viktigt att fundera över hur man bemöter dem som är starkt kritiska till invandring och uttrycker mer eller mindre rasistiska åsikter. Hur bemöter man dem som bara har negativa argument mot mångfald och integration?

I landsbygdsprogrammet finns det medel att söka för projekt om mångfald på landsbygden. Avsluta gärna er diskussion med att vara konkret. Hur kan ni tillsammans med andra arbeta för integration och mångfald? Hur kan landsbygdsprogrammet vara ett stöd i detta arbete? <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/mojligheterpalandsbygden.4.5abb9acc11c89b20e9e8000321.html>

OM FÖRFATTAREN:

Hjalmar Fryklind är kyrkoherde i Åmål.

Informationsbank:

Landsbygdsnätverkets eget material om integration på landsbygden:

Landsbygd och integration - Idéer för att öka mångfalden på landsbygden,
[http://www.landsbygdsnätverket.se/download/18.7e1323431288aff3334800075/
LANDSBYGD+OCH+INTEGRATION_webb.pdf](http://www.landsbygdsnätverket.se/download/18.7e1323431288aff3334800075/LANDSBYGD+OCH+INTEGRATION_webb.pdf)

Rapporter, PowerPoint, konferenssammanställningar m.m.
www.landsbygdsnätverket.se/arbetsgruppenintegration

Länkar till viktiga aktörer

Länsstyrelserna:

<http://www.lst.se/lst/sv/amnen/Integration/>

Arbetsförmedlingen:

<http://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssookande/Stod-och-service/Fa-extra-stod/Ny-i-Sverige/Vi-stodjer-dig-till-arbete-i-Sverige.html>

Migrationsverket:

www.migrationsverket.se

Sveriges kommuner och landsting:

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/lorande_och_arbetsmarknad/integration1

Politik/statistik/lagar

Sveriges landsbygdsprogram 2007- 2013, Landsbygdsdepartementet.
<http://www.regeringen.se/sb/d/8723/a/82724?setEnableCookies=true>

Halvtidsutvärdering av landsbygdsprogram för 2007 –2013 (Nov. 2010) Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/108/a/155799?setEnableCookies=true>

Sverige - det nya matlandet, Landsbygdsdepartementet.
<http://www.regeringen.se/sb/d/12806/a/117708>

Statistiska Centralbyråns befolkningsstatistik. www.scb.se

Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20100197.htm>

Mångfald som möjlighet – Åtgärder för ökad integration på landsbygden, SOU:2008:56 Landsbygdsdepartementet
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/106525>

Sverige för nyanlända – Vården, välfärdsstat, vardagsliv SOU: 2010:16, Integrations- och jämställdhetsdepartementet
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/12444/a/140824>

Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting Peter Örn och Christer Hallerby m.fl. ur Regeringskansliet (2008)
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/10333/a/114071>

Arbetsmarknad och integration

Du som är utländsk akademiker ta Korta vägen, Projekt: Korta vägen, Högskolan i Skövde. Kortavagen@his.se www.his.se/kortavagen

Projekt: *Grön Integration*. Integrationsansvarig Hushållningssällskapet Väst, Per Hasselberg
<http://hs-vast.hush.se/?p=11717>

Sambällsinformation – en del av introduktionen. Rapport 2009:37 Länsstyrelsen Västra Götalands län
http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/publikationer/2009/Pages/2009_37.aspx

Arbetsmarknad och integration. Rezaia, Farbod (2010) Stockholm: Svenskt Näringsliv och SACO
http://www.svensktnaringsliv.se/material/rapporter/arbetsmarknad-och-integration_99185.html

Alla kan inte göra allt - men alla kan göra något – om regionalt samarbete om nyanländas etablering. Sveriges kommuner och landsting (2009) <http://bit.ly/n8P6Sb>

Om integrationens betydelse för företagandet på landsbygden

Företagande på landsbygden- stad eller land, gör det någon skillnad? Jordbruksverkets rapport 2009:02
http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra09_2.pdf

Vem är chef här egentligen - om landsbygdsprogrammet och mångfald. Jordbruksverkets rapport 2011:8
http://www.jordbruksverket.se/download/18.226a264f12efc4806c580007430/Rapport+2011_8+Vem+%C3%A4r+chef.pdf

Hur klarar företagen generationsväxlingen? Rapport från Företagarna mars 2011 <http://www.foretagarna.se/Global/Rapporter/2011/Hur%20klarar%20f%C3%B6retagen%20generationsv%C3%A4xlingen.pdf>

Småföretagen bäst på integration. Rapport från Företagarna december 2010 [http://www.foretagarna.se/Global/Rapporter/2010/Småföretagen%20bäst%20på%20integration.pdf](http://www.foretagarna.se/Global/Rapporter/2010/Sm%C3%A5f%C3%B6retagen%20b%C3%A4st%20p%C3%A5%20integration.pdf)

Utlandsföddas företagande i Sverige, Levén, Aurora (oktober 2010) Tillväxtverket, Stockholm
<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/faktaochstatistik/omforetagande/utlandsfoddasforetagandeisverige.4.4f9fd2c7123e067bdde80008382.html>

De svenska småföretagarna – olika som bär Littorin, Camilla och Ingela Hemming (2007) FöretagarFörbundet och SEB
<http://www.ff.se/artiklar/rapporter/2007-11-11/de-svenska-smaforetagarna-olika-som-bar/>

Demografiska utmaningar

Svenska kommuners behov av invandring. En studie om demografiska utmaningar och invandringens möjligheter. Petter Hojem (2010) Stockholm: Fores - forum för reformer och entreprenörskap
<http://www.scribd.com/doc/31535803/Svenska-kommuners-behov-av-invandring-FORES-Policy-Paper-2010-2>

Cash, kollo eller kompisar. Så lockar vi miljonprogrammets entreprenörer till landsbygden, Carlos Rojas och Terese Lindholm (2009) Stockholm: Miklo
<http://bit.ly/rgkRAJ>

Mångkultur och kulturella koder

Migration och etnicitet – Perspektiv på ett mångkulturellt Sverige, Mehrdad Darvishpour, och Charles Westin (red) Studentlitteratur

Mångnatur. Friluftsliv och natursyn i det mångkulturella samhället. Ella Johansson (2006). Bromma: Naturvårdsverket.
<http://bit.ly/ox4yPv>

Med andra ögon. Naturmöten med invandrare. Yursa Moshtat, (april 2008) Naturvårdsverkets rapport 5808
yursa.moshtat@miljo.goteborg.se
<http://bit.ly/o6k4Ti>

Etnicitetens gränser och mångfald, Erik Olsson (2000). Carlssons bokförlag.

Den Svenska Koden (2001) Ulli Bruno m.fl, KnowMore- serien
<http://www.knowware.se/titlar/802.html>

Den mångkulturella Måltiden, Margaretha Frost – Johansson, KSLA.
<http://libris.kb.se/bib/10087911>

Bruket av kultur. Hur kultur används och görs socialt verksam, Öhlander Magnus (red) (2005) Studentlitteratur. Kap: Hemtrevligt band, Mijaliisa Lukkarinen Kvist sid 121-158 och kapitel: Kategoriseringar, kulturer och strategier, Faduma Warsame Halane sid 345-370.

Integrationens historia:

Tusen år av invandring – en svensk kulturhistoria, Ingvar Svanberg och Mattias Tydén (2005) Viborg, Dialogos

Global utblick

The Politic of Migration and Immigration in Europé, Andrew Geddes (2008), Sage.
<http://bit.ly/p6KMf0>

Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället, Catharina Eriksson, (1999) . Bokförlaget Nora Nya Doxa

Övrigt:

De gröna näringarnas affärer på gårdsnivå 2009 Rapport: Lantbrukarnas Riksförbund, Stockholm
<http://bit.ly/mYDNF9>

Mötesplatser på landsbygden. Om äldre människor, gemenskap och aktivitet. Lars A Svensson (2006) Högskolan Väst, Trollhättan
<http://gupea.ub.gu.se/handle/2077/16915>

A close-up photograph of a hand painting a blue wooden horse. The horse is decorated with colorful patterns in red, yellow, and white. The background shows several other similar horses, some already painted and some in progress, on a wooden surface. The lighting is bright, highlighting the textures of the wood and the vibrant colors of the paint.

Har du frågor:

Kontakta Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för integration:
www.landsbygdsnätverket.se/arbetsgruppenintegration

Om Landsbygdsnätverket och landsbygdsprogrammet

Målet med Landsbygdsnätverket är att samla nationella aktörer för att kunna genomföra landsbygdsprogrammet på ett bättre och mer effektivt sätt. Landsbygdsprogrammets övergripande mål är att stödja en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden i Sverige. Landsbygdsnätverket skapar genom sitt arbete möjligheter till mötesplatser där parter på lokal, regional, nationell och internationell nivå kan byta erfarenheter samt kunskaper om metodutveckling.

Landsbygden och invandrarna behöver varandra

Det blir glesare och glesare på glesbygden. Avfolkningen av svenska glesbygdskommuner har pågått länge. Samtidigt kommer årligen en strid ström av människor till Sverige för att starta ett nytt liv. Många av dessa ges aldrig chansen att upptäcka möjligheterna på vår vackra landsbygd utan stannar istället i storstäderna. För att starta diskussioner om hur vi bäst tillvaratar all den kompetens som många invandrare för med sig, så att den också kommer landsbygden till godo, initierade Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Integration under hösten 2010 en diskussion på debattsajten Newsmill.

Alla artiklar från debatten hittar du här. Men diskussionerna får inte tystna. För att kunna diskutera vidare har artiklarna kompletterats med frågor och med ett lämbibliotek av fördjupningsmaterial, lämpliga att använda i studiecirklar eller som underlag för diskussioner på jobbet.

Alla kan se möjligheterna.
Alla kan påverka utvecklingen.
Vad kan du göra?

